

‘Gaait het er hier altijd zo aan toe?’ vraagt de redacteur van mijn uitgeverij. We zitten op de zolder van het NIAS, aan een van de lange tafels in de vergaderzaal waar ik zojuist, ter overstaan van mijn mede-fellows, een presentatie heb gegeven over mijn boekproject. Ik vertelde over mijn keuzes en mijn twijfels, kreeg uitgebreide en kritische feedback van twee meelezers, waarna een levendig plenair debat losbarstte. Mijn redacteur is verbaasd over het enthousiasme waarmee iedereen zich in de discussie mengde en onder de indruk over de kwaliteit van het commentaar. ‘Ja,’ zeg ik naar eer en geweten, zo gaat het hier elke week. Of we nou praten over literatuur uit de Middeleeuwen of muziek uit Indonesië - telkens als de groep op een donderdagmiddag samenkomt resulteert dat in een vruchtbare discussie. ‘Wauw, wat een inspirerende omgeving,’ antwoordt ze. Ik kan haar alleen maar gelijk geven.

Dit was precies waarop ik had gehoopt, toen ik mij aanmeldde voor het journalist-in-residence programma bij het *Netherlands Institute for Advanced Study in the Humanities and Social Sciences (NIAS)*. De combinatie klonk ontzettend aantrekkelijk. De rust en ruimte om te schrijven en tegelijk een groep academici uit allerlei windstreken en disciplines, die je kunnen helpen om je onderzoek verder te brengen en je ideeën aan te scherpen. Zeker omdat mijn project nogal breed is. ‘Het klimaat’, is het korte antwoord als mensen mij vragen waarover ik schrijf. Maar het klimaat, zo wist ik inmiddels, gaat niet alleen over broeikasgassen of smeltende ijskappen. Het gaat over de manier waarop wij onze economie en samenleving hebben ingericht. Over macht, rechtvaardigheid, technologie en democratie. Over onze relatie tot de natuurlijke wereld en elkaar. Dat verhaal wilde ik vertellen.

Een ambitieus plan, maar ik had er alle vertrouwen in dat NIAS de perfecte plek zou zijn om dit plan te verwezenlijken. Dat viel niets tegen. Tijdens de gemeenschappelijke lunches sprak ik met politicologen, ecologen en psychologen die me tot nieuwe inzichten brachten. Mijn buurman was een aardwetenschapper bij wie ik terecht kon met de meer technische vragen en die me aan de lopende band nuttige academische artikelen doorstuurde. Bij het koffiezetapparaat had ik inspirerende gesprekken die helemaal niets met het klimaat van doen hadden.

Vooraf was ik een beetje sceptisch over het nut van de wekelijkse seminars. Of misschien is nieuwsgierig een beter woord. Want wat zou ik, een jonge journalist, te bieden hebben aan een ervaren historicus die werkt aan een biografie van een Indiaas politicus waarvan ik nog nooit gehoord heb? Wat zou een Amerikaanse ecooloog voor een feedback kunnen geven op een onderzoek naar politieke protestbewegingen in Europa? Nou, behoorlijk wat, merkte ik al gauw. Juist de verscheidenheid aan expertise en verschillende onderzoeksmethodes leverde een constructieve kruisbestuiving op.

Op het NIAS merkte ik ook hoe prettig routine is tijdens het schrijfproces. Voor mij, althans. Ik stapte ’s ochtends op de fiets, schoof bij aankomst mijn naamkaartje op het bord naast de ingangsbalie naar ‘aanwezig’, opende de deur van mijn kamer met het pasje, nam plaats achter mijn bureau en ging aan de slag. Rond half een begon mijn maag te

knorren en liep ik naar beneden voor de gemeenschappelijke lunch. Op dinsdagmiddag de 'afternoon tea', op donderdagmiddag de seminars met een aansluitende borrel en eens in de zoveel tijd een uitje met de groep. De maanden vlogen voorbij.

In die maanden heb ik ontzettend veel kunnen doen. Veel materiaal had ik al verzameld tijdens mijn werk als redacteur bij de Groene Amsterdammer. Waar het aan ontbrak was de tijd dat materiaal tot een groter verhaal te kneden. Mijn dank is groot dat het NIAS en het Fonds Bijzondere Journalistieke Projecten mij die tijd hebben geboden.

Ik vind het moeilijk om te zeggen hoe mijn boek eruit had gezien zonder mijn verblijf aan de Korte Spinhuissteeg 3, maar dat het mijn denken en schrijven heeft beïnvloed (ten goede, durf ik wel te zeggen), staat buiten kijf. Toen ik op de laatste dag het whiteboard schoonveegde, de overgebleven boeken uit de kast haalde, de deur op slot deed en mijn pasje inleverde, moest ik even slikken. Enigszins bedroefd dat mijn routine ten einde komt, maar vooral dankbaar voor de heerlijke tijd en de inspirerende ontmoetingen.

Jaap Tielbeke, februari 2020.